सदसतःपरेकार्यकारणव्यतिरिक्ते ॥ ४ ॥ नन्वात्मानंपरंब्रह्मेतिकथंसामानाधिकरण्यनिर्देशः नहिबद्धमुक्तयोरैक्यंसंभवतितत्राह सुप्तेति सुषुप्तौ हितमसावृतमात्मतत्त्वंजाग्रत्स्वप्नयोस्तुविक्षिप्तंप्रकाशते संधौतुनतमोनापिविक्षेपः अतस्तदाआत्मदृक् आत्मानंलक्षीकृत्यस्थितःसन् आत्मनोगतिंतत्त्वंपश्यन् अतएव बंधंमोक्षंचमायामात्रंपश्यन् आत्मानंपरंब्रह्मसर्वत्रपश्येदित्यन्वयः तदुक्तंयोगग्रंथे निद्रादौजागरस्यांतेयोभावउपजायते तं भावंभावयन्नित्यंमुच्यतेनेतरोयतिरिति ॥ ५ ॥ अस्यदेहस्यप्रभवोऽप्ययश्चयस्मात्तंकालम् ॥ ६ ॥ असच्छास्त्रेषु अनात्मपरेषुनाटकादिषु जीविकांनक्षत्रविद्यादिवृत्तिम् वादवादान्जल्पवितंडनिष्ठान् कंचकमपिपक्षंनिर्बंधेननसंश्रयेत् ॥ ७ ॥ शिष्यान्नानुबध्नीतप्रलोभनादिनाबलान्नापादयेत् आरंभान् मठादिव्यापारान् नकुर्यादिति ॥८॥ परमहंसस्यविशेषमाह नयतेराश्रमोधर्मार्थः कथंभूतस्ययतेः महात्मनः तस्यलक्षणंशां

पश्येदात्मन्यदोविश्वंपरेसदसतोऽव्यये ॥ आत्मानंचपरंब्रह्मसर्वत्रसदसन्मये ॥४॥ सुप्तप्रबोधयोःसंधावात्मनोगतिमात्मदृक् ॥ पश्यन्बंधंचमोक्षंचमायामात्रंनवस्तुतः ॥५॥ नाभिनंदेत्ध्रुवंमृत्युमध्रुवंवाऽस्यजीवितम् ॥ कालंपरंप्रतीक्षेतभूतानांप्रभवाप्ययम् ॥ ६ ॥ नासच्छास्त्रेषुसज्जेतनोपजीवेतजीविकाम् ॥ वादवादांस्त्यजेत्तर्कान्पक्षंकंचनसंश्रयेत् ॥ ७॥ नशिष्याननुबध्नीतग्रंथान्नैवाभ्यसेद्बहून् ॥ नव्याख्यामुपयुंजीतनारंभानारभेत्क्वचित् ॥ ८ ॥ नयतेराश्रमःप्रायोधर्महेतुर्महात्मनः ॥ शांतस्यसमचित्तस्यबिभृयादुतवात्यजेत् ॥ ९ ॥ अव्यक्तलिंगोव्यक्तार्थोमनीष्युन्मत्तबालवत् ॥ कविर्मूकवदात्मानंसदृष्ट्यादर्शयेन्नृणाम् ॥ १० ॥ अत्राप्युदाहरंतीममितिहासंपुरातनम् ॥ प्रह्लादस्यचसंवादंमुनेराजगरस्यच ॥ ११ ॥

तस्येत्यादि प्रायइत्यस्यायंभावः ज्ञानोत्पत्तिपर्यंतंबहूदकादिलिंगमाश्रित्य सत्वशुद्ध्यर्थंयमान्नियमांश्चाचरन्नेवज्ञानोत्पत्त्यैयतेत उत्पन्नेतुज्ञानेन नियमैःकृत्यमस्ति यमाश्चस्वतएवस्युः अतस्तदालिंगादिभिः प्रयोजनाभावाल्लोकसंग्रहार्थंधारयेद्वात्यजेद्वेति ॥ ९ ॥ तस्यैवज्ञानदार्ढ्याभावेयोगभ्रंशपरिहारार्थमाह नबहिर्व्यक्तंलिंगंयस्य व्यक्तोऽर्थःप्रयोजनमात्मानुसंधानंयस्यसः मनीष्यप्युन्मत्तवत् बालवच्चकविरपि मूकवदात्मानंनृणांदृष्ट्यादर्शयेत् तेयथोन्मत्तादिरूपंमन्येरन्तथावर्त्तेत स्वदृष्ट्येतिपाठेबाह्यानुसंधानाभावेनेत्यर्थः ॥ १० ॥ परमहंसधर्ममेवेतिहासेनस्फुटयति अत्रापीतियावदध्यायसमाप्ति अजगरवृत्तस्यमुनेश्च अजगरवृत्तंनामएकत्रस्थित्याप्रारब्धकर्मभोगः ॥ ११ ॥